

Abant Sosyal Bilimler Dergisi

Journal of Abant Social Sciences

2023, 23(2): 939-953, doi: 10.11616/asbi.1265610

Tarihsel Süreçte “Çevrimiçi Taciz”: Bibliyometrik Bir Analiz

“Online Harassment” in the Historical Process: A Bibliometric Analysis

Yavuz DEMİR¹, Muammer ÖZTÜRK²

Geliş Tarihi (Received): 15.03.2023

Kabul Tarihi (Accepted): 18.04.2023

Yayın Tarihi (Published): 31.07.2023

Öz: Bu çalışma, internet ve sosyal medya ağlarında önemli bir sorun haline gelen çevrimiçi taciz konusuna ilişkin yapılan çalışmaların bibliyometrik bir analizini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu bakımdan Web of Science veri tabanında “online harassment” anahtar kavramı kullanılarak tarama yapılmış ve elde edilen 301 araştırma makalesinin bibliyometrik çıktıları VOSviewer programı aracılığıyla görselleştirilmiştir. Çalışma sonucunda çevrimiçi taciz konulu çalışmaların 2000’li yıllardan itibaren çalışılmaya başlanmasına rağmen 2016 yılından sonra yoğunluk kazandığı belirlenmiştir. Çevrimiçi taciz konulu çalışmalar en fazla ($n=80$) “iletişim” alanında yayımlanırken, en çok ($n=136$) araştırma makalesi ABD’de akademik çalışmalarını sürdüren araştırmacılar tarafından yayımlanmıştır. Diğer taraftan çevrimiçi taciz ile “ırkçılık”, “cinsel saldırı”, “başa çıkma stratejileri”, “kültür”, “YouTube”, “cinselleştirme”, “dijital oyun” ve “spor medyası” gibi konuların üzerinde sık durulmadığı belirlenmiştir. Bu bulgu da gelecekteki çalışmaları bu konulara yönlendirmesi bakımından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: İnternet, Sosyal Medya, Çevrimiçi Taciz, Bibliyometrik Analiz, VOSviewer

&

Abstract: This study aims to present a bibliometric analysis of the studies on online harassment, which has become an important problem in the internet and social media networks. In this respect, the Web of Science database was scanned using the key concept of "online harassment" and the bibliometric outputs of 301 research articles were visualized through the VOSviewer program. As a result of the study, it was determined that although studies on online harassment started to be studied since the 2000s, it gained intensity after 2016. While the studies on online harassment were mostly ($n=80$) published in the field of "communication", the most ($n=136$) research articles were published by researchers who continued their academic studies in the USA. On the other hand, it has been determined that online harassment and topics such as "racism", "sexual assault", "coping strategies", "culture", "YouTube", "sexualization", "digital gaming" and "sports media" are not frequently discussed. This finding is also important in terms of directing future studies to these issues.

Keywords: Internet, Social Media, Online Harassment, Bibliometric Analysis, VOSviewer

Atf/Cite as: Demir, Y., Öztürk, M. (2023). Tarihsel Süreçte “Çevrimiçi Taciz”: Bibliyometrik Bir Analiz. *Abant Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(2), 939-953. doi: 10.11616/asbi.1265610

İntihal-Plagiarizm/Etik-Ethic: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği, araştırma ve yayın etiğine uyulduğu teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and it has been confirmed that it is plagiarism-free and complies with research and publication ethics. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/asbi/policy>

Copyright © Published by Bolu Abant İzzet Baysal University, Since 2000 – Bolu

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Yavuz Demir, Uşak Üniversitesi, dmryavuz@gmail.com. (Sorumlu Yazar)

² Dr., Muammer Öztürk, muammer@live.com.

1. Giriş

Çevrimiçi taciz internetin ortaya çıkışı ve etkileşimsel yapının hız kazanmasıyla birlikte bu alanda ortaya çıkmış ve temel olarak içerisinde birçok farklı olguyu barındıran oldukça geniş kapsamlı bir kavramdır. Çevrimiçi taciz sosyal medya ağlarının yaygınlaşmaya başlamadığı dönemlerde özellikle hem mağdur taraf hem de bu eyleme başvuran kişiler tarafından anlık mesajlaşma, sohbet odaları, e-posta kullanımı (Kowalski ve Limber, 2007), spam mesajlar ve web sitesi gönderileri (Waisbord, 2020) sosyal medya ağlarının popülerleşmesi ve kullanıcı sayısının artmasıyla birlikte (Sengupta ve Chaudhuri, 2011; Antunovic, 2019; Lewis, Zamith ve Coddington, 2020; Chen vd. 2020; Vera-Gray, 2017) çeşitli şekillerde gerçekleşmeye başlamıştır. Bu ağlarda çevrimiçi taciz lakap takma, utandırma, çevrimiçi takip, fiziksel tehdit, cinsel taciz (Vogels, 2021), küfür, duygusal taciz, cinsiyetleştirme, dışlama gibi içeriklerde ve farklı şekillerde gerçekleşmektedir (Demir ve Ayhan, 2022).

Bu çalışma kapsamında da incelenen çalışmalar içerisinde de görüldüğü gibi çevrimiçi tacizin literatürde kullanılmaya başlaması 2000 yılına kadar uzanmaktadır (Döring, 2000). Çevrimiçi taciz ilk başlarda internetin doğası üzerine odaklanırken, bu çalışmalar özellikle okul çağındaki ergenler ve aileleri üzerine odaklanmıştır (Ybarra ve Mitchell, 2004; Finn, 2004; Kowalski ve Limber, 2007; Ybarra, Diener-West ve Leaf, 2007; Tokunaga, 2010; Valkenburg ve Peter, 2011). Özellikle 2010 yılından sonra yapılan çalışmalar ise sosyal medya ağları üzerinden gerçekleşen çevrimiçi tacizin boyutlarını incelemeye yönelmiştir. Bu çalışmalar, daha önceki çalışmalarda olduğu gibi okul çağındaki ergenler (Alismaiel, 2023; Chang, vd. 2022), gazeteciler/medya çalışanları (Waisbord, 2022; Claesson, 2022; Henrichsen ve Shelton, 2022; Panievsky, 2022; Demir ve Ayhan, 2022; Harlow, vd., 2022; Malcorps, vd. 2022) veya ırkçılık (Tong, 2022; Williams, 2023) üzerine odaklanmıştır.

Türkiye’de yapılan araştırmaların siber zorbalık kavramı üzerine odaklanması ve Türkçe literatürde çevrimiçi taciz kavramının kullanılmamasından dolayı bu konuda yapılan çalışmaların doğasını anlamak oldukça önemlidir. Hem bu çalışmada meseleyi tarihsel düzlem içerisinde ortaya koymak hem de bundan sonra yapılacak olan çalışmalara yardımcı olmak için bu çalışma “çevrimiçi taciz” kavramı ile ilgili yapılan çalışmaları bibliyometrik yöntem yardımıyla incelenmiştir. Bibliyometrinin yapısında bulunan tarafsızlık ve titizlikten yararlanılarak, nesnel bir bakış açısı sunmak için Web of Science veri tabanında taranan, yüksek indekse sahip dergilerde yayımlanmış çevrimiçi taciz konulu makaleler araştırmanın temel dayanağını oluşturmaktadır. Bu bakımdan bu alanda yaşanan değişim ve dönüşümleri anlamak, araştırmacıların odaklandığı noktaları tespit etmek, bu alanda eksik kalan yerleri de ortaya koyması bakımından bu çalışma önem taşımaktadır. Çalışmada çevrimiçi taciz kavramına ilişkin genel bir bakış açısı sağlandıktan sonra çalışmanın yöntemine ve yapılan inceleme sonucunda elde edilen bulgulara ilişkin verilere yer verilecektir.

2. Çevrimiçi Alanlarda Taciz

Çevrimiçi taciz internetin oluşturduğu çevrimiçi alanlarda, şiddet içerikli tehditleri, özel bilgilerin ihlalini, kişisel itibarı zedeleyecek yalan bilgileri, lakap takma, tehdit ve daha ileri boyutlarda fiziksel tehdidi de içeren teknolojik saldırılarının tümünü kapsamaktadır (Citron, 2014). Bu tanım kapsayıcı olsa da çevrimiçi taciz içerikli mesajları, yorumları belirlemek oldukça zor görülmektedir. Bu bakımdan çevrimiçi tacizi incelerken genelde iki boyut dikkate alınmaktadır. İlk olarak çevrimiçi taciz, çevrimiçi alanlarda yorumun/mesajın tonuna veya saldırganlık düzeyine bakılarak tespit edilmektedir. Örneğin, çevrimiçi tacize uğrayan kişilerin hoşuna gitmeyecek şekilde lakap takılması, nefret söylemi içermesi veya tehdit içerikli söylemlere başvurulması bu kategori kapsamında değerlendirilmektedir. İkinci olarak ise yorumun/mesajın içeriğine bağlı olarak hedeflenen kişi ve kurumların ne olduğu, saldırının neye yönelik olduğu veya bu içeriklerin hangi kişi veya kurumları hedef gösterdiği incelenmektedir (Nadim ve Fladmoe, 2019: 4). Pew Research Center (2021) hazırladığı çevrimiçi taciz raporunda çevrimiçi tacizi, saldırgan biçimlerde lakap takma, utandırma, çevrimiçi takip, fiziksel tehdit, uzun süreli taciz ve cinsel taciz kapsamında değerlendirmektedir (Vogels, 2021). Bunların yanı sıra küfür, duygusal taciz, cinsiyetleştirme, dışlama gibi içerikler de çevrimiçi tacizin kapsamına girmektedir (Demir ve Ayhan, 2022).

Çevrimiçi tacizin saldırı biçimleri e-postalar, anlık mesajlar, blog yazılar, web sitesi gönderileri, doxing (özel bilgileri yayınlama), spam mesajlar gibi çeşitli yöntemlerle gerçekleşmektedir (Waisbord, 2020). İnternetin oluşturduğu sanal alanlarda meydana gelen bu tür eylemler, zorbalık veya siber zorbalık olarak da adlandırılmaktadır. Ancak daha kapsayıcı olduğu için araştırmacılar (Wolak, Mitchell, and Finkelhor, 2007; Jones vd., 2019) çevrimiçi taciz kavramının kullanılmasını önermektedir. Çevrimiçi taciz, çevrimdışı alanlarda başlamayan ve tamamen çevrimiçi alanlarda meydana gelen olayları kapsamaktadır. Ancak çevrimiçi alanlarda başlayıp, çevrimdışı alanlara yani gündelik hayatta da etkileri doğrudan veya dolaylı olarak görülebilmektedir (Wolak, Mitchell, and Finkelhor, 2007). Çevrimiçi tacize maruz kalan kişilerin fiziksel ve zihinsel sağlığının olumsuz etkilenmesi, çevrimiçi tacizin çok boyutlu yapısına işaret etmektedir (Nick vd., 2018).

Çevrimiçi alanların ortaya çıkması, çevrimiçi tacizin de başladığı veya yaygınlık kazandığı dönem olarak kabul edilmektedir (Finn, 2004; Ybarra ve Mitchell, 2004; Barak, 2005). Ancak özellikle son yıllarda sosyal medya ağlarının yükselişi, dünya çapında milyarlarca insanın gündelik hayatın bir parçası haline gelmesi bu ağlarda çevrimiçi tacizin yükselişine neden olmuştur (Sengupta ve Chaudhuri, 2011; Antunovic, 2019; Lewis, Zamith ve Coddington, 2020; Chen vd. 2020; Vera-Gray, 2017). Çevrimiçi taciz bu ağlarda kapsamlı, organize şekilde gerçekleşebilmekte ve sonuçları fiziksel olarak da bireyleri etkileyebilmektedir (Jones, Mitchell & Finkelhor, 2013). Çevrimiçi taciz dijital ortamlarda gerçekleşse de etkileri gündelik yaşama da yansiyabilmekte, bireylerin yaşamlarını psikolojik düzeyde de etkileyebilmektedir (Jane, 2020).

Sosyal medya ağlarını kullanan herkes çevrimiçi tacize maruz kalabilmektedir. Ancak özellikle toplumda tanınan medya çalışanları (Lewis, Zamith ve Coddington, 2020; Ferrier ve Garud-Patkar 2018; Miller ve Lewis 2020; Celuch, vd. 2023), siyasetçiler (Vidgen, Margetts ve Harris, 2019; Baloğlu, 2022), TV ünlüleri vb. gibi kişiler daha fazla çevrimiçi tacize kalma potansiyeline sahiptir. Çevrimiçi taciz özellikle sosyal medya ağlarında kadınları orantısız bir şekilde cinsiyetlerinden, görünüşlerinden dolayı hedef alabilmektedir. Sosyal medya ağlarında kadınlara yönelik olarak istismar, trolleme, nefret söylemi, tecavüz ve ölüm tehditleri, cinsiyetlendirici, dışlayıcı vb. yorumlar yapılabilmektedir (Andreasen, 2020). Çevrimiçi tacizin doğasını anlamak oldukça zordur. Çünkü bir kişinin kimliğine yönelik gerçekleşen tacizin veya grubun niteliğine göre gerçekleşen eylemi çeşitli şekillerde sınıflandırmak mümkün olsa da tam olarak hangi dürtülerden dolayı gerçekleştiğini belirlemek kolay görünmemektedir. Ancak bu ağlarda kadınlar, sadece “kadın” kimliği ve bireysel özelliklerden dolayı hedef haline gelebilmektedir (Vidgen, Margetts ve Harris, 2019).

Sosyal medya ağlarının teknolojik rasyonalite içinde değerlendirildiğinde çevrimiçi tacizin kadınlara ve “ötekilere” doğru daha yoğun bir şekilde gerçekleşmesi, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin de göstergesi olarak kabul edilmektedir (Salter, 2018). Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin çevrimiçi taciz aracılığıyla artması, kişi ve gruplar çevrimiçi tacizden korunmak için birçok farklı strateji uygulamaya başlamıştır. Her ne kadar sosyal medya ağlarının (Twitter, Facebook, YouTube, Instagram vs.) kendine ait “çevrimiçi taciz” yönetmelikleri, yaptırımları ve kısıtlamaları olsa da çevrimiçi tacizden korunmak için çok yardımcı olmamaktadır. Bu da kişi ve grupların bu ağlarda çevrimiçi tacizle başa çıkmak için otosansür uygulayarak, paylaşımlarını yorumlara kapatma, paylaşımları sınırlandırma (Adams, 2018; Clark ve Grech, 2017) veya sosyal medya hesaplarını kapatma (Koirala, 2020) gibi yöntemlere başvurmasına yol açabilmektedir.

Çevrimiçi taciz, gündelik hayatta karşılaşılan şiddet veya taciz eylemlerinden daha kalıcı ve daha uzun süreli etkilere sahip olabilmektedir. Çevrimiçi alanlarda meydana gelen taciz içerikli söylemlerin, bu ağlarda bir anda yayılması ve ortaya çıktığı alanın kontrolünden çıkmasıyla herkesin eriştiği bir eyleme dönüşmesi, tacize uğrayan kişilerin mağduriyetini olayın üstünden uzun süreler geçtikten sonra bile etkilemesine neden olabilmektedir (Ybarra ve Mitchell, 2004; Citron, 2014). Bu ağlarda devam eden çevrimiçi tacizin niteliği ve boyutu arttıkça kişilerin gündelik yaşamındaki işleri de etkilenebilmekte hatta yaptıkları işi dahi bırakabilmektedir. Çevrimiçi tacizin çok boyutlu doğası, bu alanlarda meydana gelen taciz içerikli mesajların incelenmesine, yorumlanmasına ve çevrimiçi tacizin doğasını anlamaya yönelik olmuştur (Adams, 2018; Holton, vd. 2021).

3. Yöntem

Bu çalışmada çevrimiçi tacizin doğasını anlayabilmek için Web of Science veri tabanında “online harassment” anahtar kavramı taranarak, alanında önde gelen araştırma makaleleri bibliyometrik yöntem yardımıyla incelenmiştir. Bibliyometri, yayınlanmış bilimsel makalelerdeki ölçülebilir bilgileri alma ve istatistiksel olarak analiz etme yöntemleriyle ilgilenmektedir (Godin, 2006; Bjork vd. 2014). Bibliyometri, araştırma makalelerinin bibliyografik temsillerini sonuçlarını özetlemek için yaygın olarak kullanılmaktadır (Martínez-López, vd. 2018). Bibliyometrik analiz, büyük hacimli bilimsel verileri keşfetmek ve analiz etmek için titiz bir yöntem olarak bilinmektedir. Belirli bir alanın ve konunun dönemler içerisinde geçirdiği dönüşüm noktalarını açıklarken, araştırmaların geçirdiği süreçlerin titiz bir şekilde ortaya koyulmasına yardımcı olmaktadır (Donthu, vd. 2021).

Bibliyometrik yöntem, bibliyografik materyallerin nicel olarak incelenmesini içermektedir. Bu yöntem yardımıyla, makalelere, yazarlara, dergilere, ülkelere, üniversitelere, atıflar gibi birçok sınıflandırılma yapılarak genel görünüm elde edilmesini sağlamaktadır (Merigó ve Yang, 2017; Ellegaard ve Wallin, 2015). Bibliyometrik yöntemde incelenen veriler, çok büyük ve doğası gereği nesnel (alıntı, yayın sayısı, anahtar kelime, yazar isimleri gibi) içeriklerden oluşmaktadır. Bibliyometrik analiz, büyük hacimli yapılandırılmamış verileri titiz bir şekilde anlamlandırarak kümülatif bilimsel bilgiyi yardımcı programlar yardımıyla haritalandırmaktadır. Bibliyometrik çalışmalar, bir alanı yeni ve anlamlı yollarla ilerletmek için sağlam temeller oluşturulmasına katkıda bulunmaktadır. Bu çalışmalar sayesinde araştırmacılar, tek bir noktadan genel bir bakış açısı elde edebilir, bilgi boşluklarını belirleyebilir, yeni üretim olanakları ve araştırma alanlarını tespit edebilir (Donthu, vd. 2021).

3.1. Verilerin Toplanması

Bu çalışmada incelenen araştırma makaleleri Web of Science veri tabanında “online harassment” anahtar kavramı kullanılarak araştırmanın amacına uygun olarak yapılan sınıflandırma ve sınırlandırma sonucunda ortaya çıkan 301 araştırma makalesi incelenmiştir. Günümüzde Web of Science veri tabanında 254 farklı disiplinde 24 binden fazla dergi bulunmaktadır. Bu veri tabanında 1901 yılından itibaren yayımlanan milyonlarca makale, bildiri, kitap vb. gibi akademik materyaller depolanmaktadır (Sánchez, vd. 2017; Ellegaard & Wallin, 2015; Web of Science, 2023).

Bu çalışmada Web of Science veri tabanında “online harassment” anahtar kavramı kullanılarak elde edilen ve Science Citation Index Expanded (SCI-E), Arts & Humanities Citation Index (AHCI), Social Sciences Citation Index (SSCI) ve Emerging Sources Citation Index (ESCI) gibi yüksek veri indekslerinde taranan dergilerde (Gong, vd. 2019) yayımlanmış 301 araştırma makalesi bibliyometrik analiz yöntemiyle incelenmiştir. Web of Science veri tabanında "Online Harassment" anahtar kavramı kullanılarak yapılan ilk taramada 427 çalışma bulunduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmalar, SCI-E, AHCI, SSCI ve ESCI indekslerinde taranan dergilerde yayımlanmış olması ve araştırma makalesi olarak sınırlandırılınca 301 araştırma makalesi ortaya çıkmıştır.

Web of Science veri tabanı araştırmacıların ihtiyacı olduğu yazar/editör, başlık, kaynak, konferans bilgileri, özet, atıf yapılan referanslar, belge türü, konferans sponsorları, adresler, atıf zamanı, atıf sayıları, anahtar kelimeler, yayıncı bilgisi, ISSN/ISBN, atıf yapılan referans sayısı, kaynak kısaltması, sayfa sayısı, IDS numarası, dil, Web Of Science kategorileri, araştırma alanları, finansman bilgileri, erişim numarası, yazar tanımlayıcıları, kullanım sayısı, PubMed kimliği, açık erişim gibi birçok bibliyometrik veriye ulaşılmasını sağlamaktadır (Sarkar, vd., 2022).

3.2. Verilerin İşlenmesi

Bu çalışma kapsamında incelenen 301 araştırma makalesinin bibliyometrik görünümleri, Web of Science veri tabanından elde edilerek, dışa aktarılmış ve VOSviewer yazılım programında ağ analizleri çıkarılarak anlamlı görseller haline getirilmiştir. VOSviewer, akademik çalışmaların bibliyometrik haritalarını oluşturmak, görselleştirmek ve keşfetmek için geliştirilen bir bilgisayar programıdır. VOSviewer, yayınlar veya dergiler arasındaki atıf ilişkileri, araştırmacılar arasındaki iş birliği ilişkileri ve bilimsel terimler

arasındaki birlikte oluşum ilişkileri gibi her türlü bibliyometrik ağ verisini analiz etmek için kullanılmaktadır (Van Eck & Waltman, 2010; Van Eck & Waltman, 2011a).

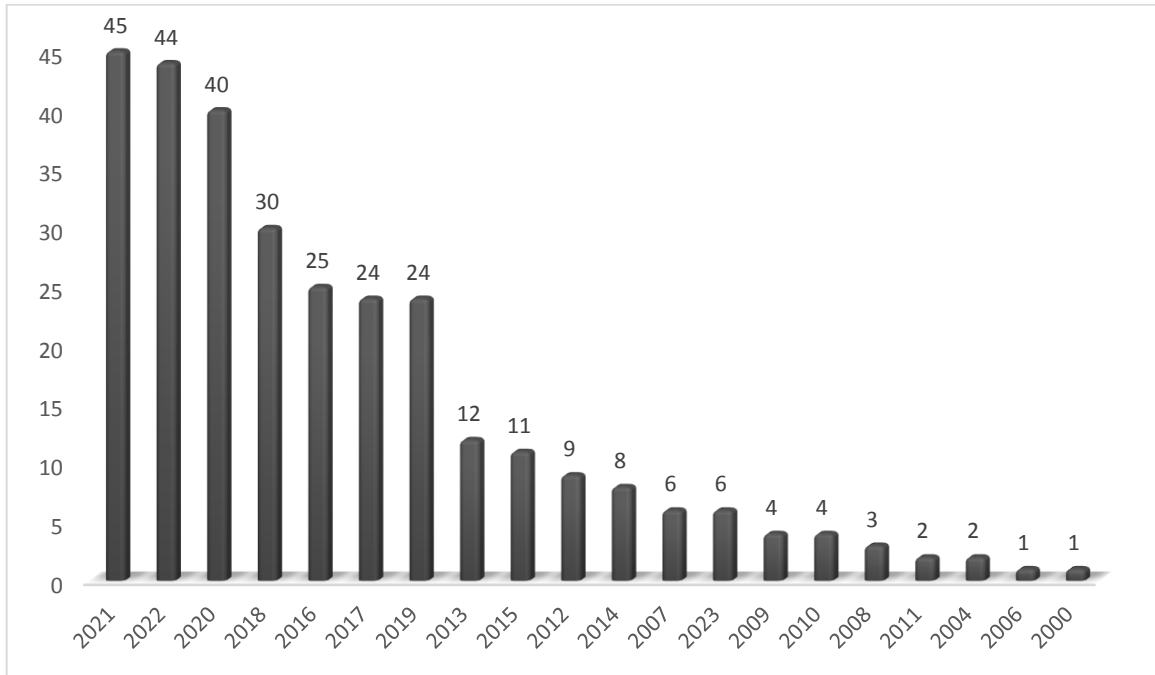
VOSviewer büyük kümeleri analiz etmek için kullanılmaktadır. Aslında VOSviewer mevcut bibliyometrik bilgilerin anlamlı görselleştirilmeler oluşturulmasına yardımcı olmaktadır. VOSviewer tarafından sağlanan iki görselleştirme analizler için büyük öneme sahiptir (Van Eck & Waltman, 2011b). İlk görselleştirme, bir kümeleme çözümündeki kümeleri ve bu kümeler arasındaki alıntı ilişkilerini göstermektedir. İkinci görselleştirme, bir kümenin kapsadığı konuları belirtmek için bir terim haritası kullanılmaktadır. Bu görselleştirme, bir kümeyle ait yayınlarda geçen en önemli terimleri ve bu terimler arasındaki birlikte oluşum ilişkilerini göstermektedir (Van Eck & Waltman, 2017). Bu çalışma da araştırma amacı kapsamında “online harassment” anahtar kavramını, başlık, özet, anahtar kelime gibi alanlarda içeren 301 çalışmayı, yazar, ortak kelime, en çok atıf alan yayın, yayınların bölgeye göre dağılımı, dergiye göre dağılım, yıl, araştırma alanı gibi noktalarda incelenmiş ve elde edilen veriler VOSviewer programında görselleştirilmiştir.

Bu çalışmada VOSviewer’ın yanı sıra Web of Science’in kendi sunmuş olduğu grafiklerden de yararlanılmıştır. “online harassment” anahtar kavramını içeren çalışmaların analiz bulgularında “yayınların yılı” ve “araştırma alanları” gibi kategorilerin grafikleri Web of Science veri tabanından elde edilmiştir.

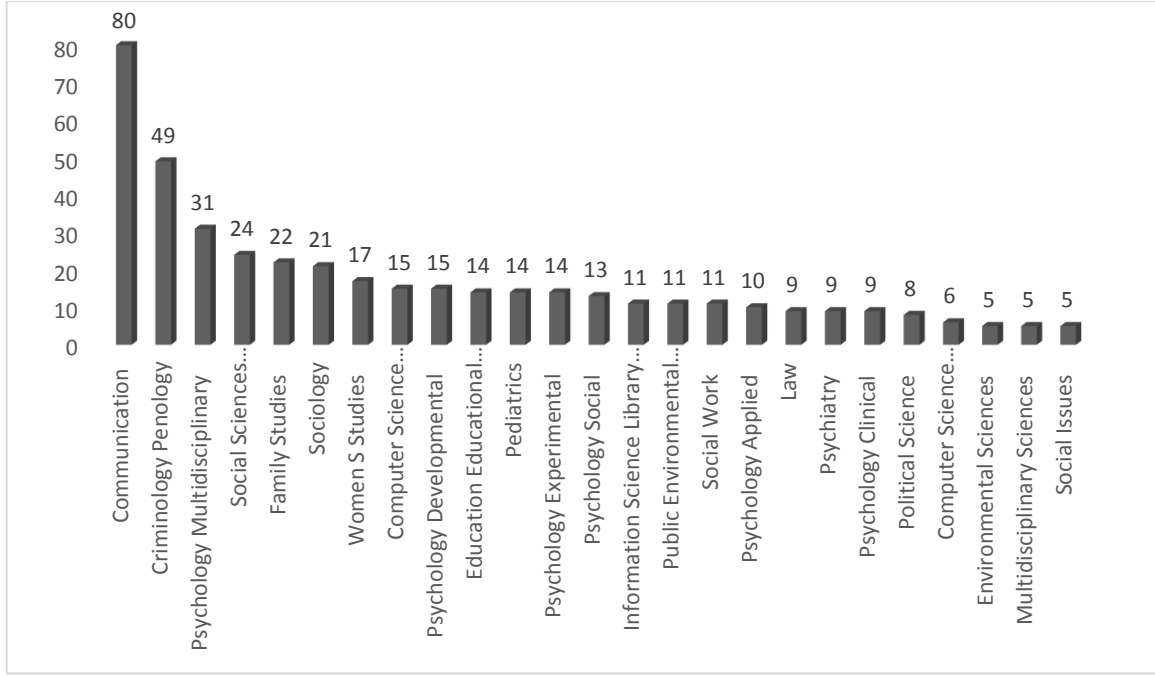
4. Bulgular

Bu çalışma kapsamında Web of Science veri tabanında yer alan ve SSCI, SCI-E, AHCI ve ESCI indekslerinde taranan dergilerde yayımlanmış “çevrimiçi taciz” anahtar kavramını içeren 301 araştırma makalesi olduğu belirlenmiştir. Bu alanda yapılan çalışmaların ise internetin yaygınlaşmaya başladığı 2000 yılına kadar uzandığı görülmektedir. 2000 yılından itibaren yayımlanmaya başladığı Grafik 1’de görülmektedir.

Grafik 1: Çevrimiçi Taciz Araştırmalarının Yıllara Göre Dağılımı

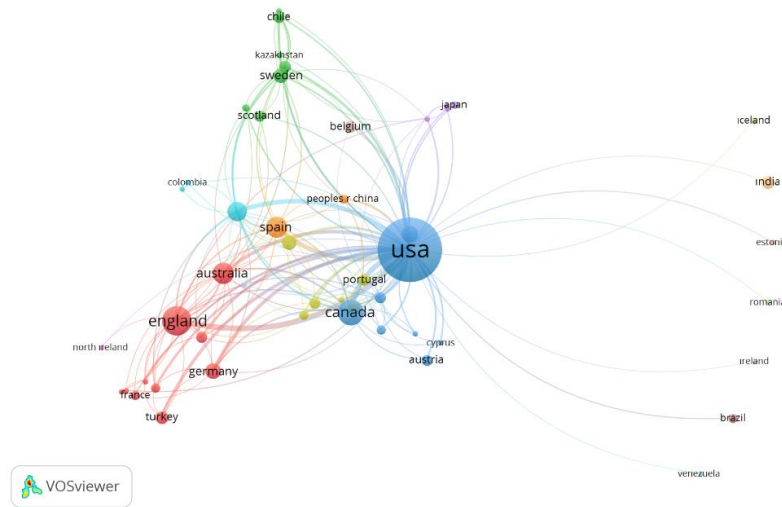

Grafik 1 incelendiğinde, çevrimiçi tacizle ilgili araştırmalara 2015 yılından sonra araştırmacıların daha yoğun ilgi gösterdiği görülmektedir. Bu kapsamda incelenen çalışmaların 45’i 2021 yılında, 44’ü ise 2022 yılında yayımlanmıştır. İncelenen 301 araştırma makalesinin 238’i 2016-2023 yılları arasında yayımlanmıştır. Bu da son yıllarda çevrimiçi tacizin doğasını anlamaya yönelik çalışmalara önem verildiğini göstermektedir.

Grafik 2: Çevrimiçi Taciz İçerikli Çalışmaların Alanlara Göre Sınıflandırılması

Grafik 2’de çevrimiçi tacizle ilgili araştırma makalelerinin Web of Science veri tabanına göre alanlara göre sınıflandırılması görülmektedir. Bu çalışma kapsamında incelenen araştırma makaleleri 63 farklı kategoride (Grafiki anlamlı ve okunabilir hale getirmek için 5’in altındaki kategoriler grafikten çıkarılmıştır) yer almaktadır. Bu çalışmalar, ortak çalışma alanlarına sahip olduğu için toplam 488 kategoride yer almaktadır. Bu ağ incelendiğinde en çok çalışmanın ($n=80$) “iletişim” temel alanında yapıldığı görülmektedir.

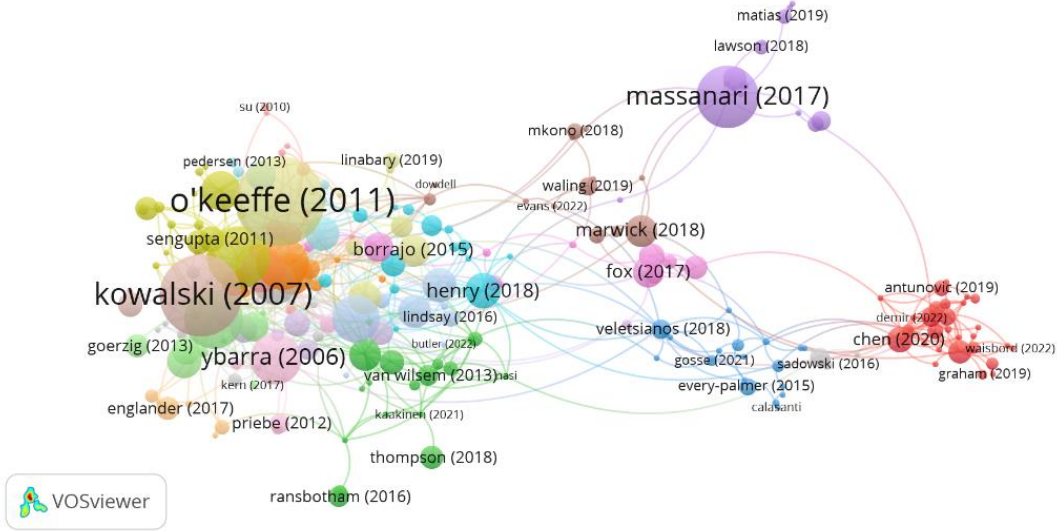
Özellikle son yıllarda sosyal medya ağlarının yükselişi ve gündelik hayatın önemli bir parçası haline gelmesiyle birlikte çevrimiçi taciz de bu ağlarda yükselişe geçmiştir (Antunovic, 2019; Lewis, Zamith ve Coddington, 2020; Chen vd. 2020; Vera-Gray, 2017). Bu ağların iletişim ilgi alanına doğrudan girmesinin yanı sıra araştırmacılar Twitter, Facebook, YouTube, Instagram vb. gibi ağlarda medya çalışanlarına (gazeteciler, reklamcılar, yayıncılar gibi) yönelik çevrimiçi tacizin doğasını anlamaya yönelik çalışmalar da yapmaya başlamıştır. Bu yüzden iletişim alanında çevrimiçi taciz konulu çalışmalara önem verilmektedir.

Grafik 3: Çevrimiçi Taciz Konusunda En Fazla Araştırma Yapan Ülkeler

Çevrimiçi tacizi inceleyen 301 çalışmanın ülkelere göre dağılımına bakıldığında en çok çalışmanın Amerika Birleşik Devletleri’nde yer alan araştırmacılar tarafından yayımlandığı görülmektedir. Bu ülkedeki araştırmacılar toplam 136 makale yayımlamış ve bu makalelere toplam 6233 atıf yapılmıştır. İkinci sırada ise İngiltere yer almaktadır. İngiltere’deki araştırmacılar toplam 29 araştırma makalesi yayımlamış ve bu makalelere 925 atıf yapılmıştır.

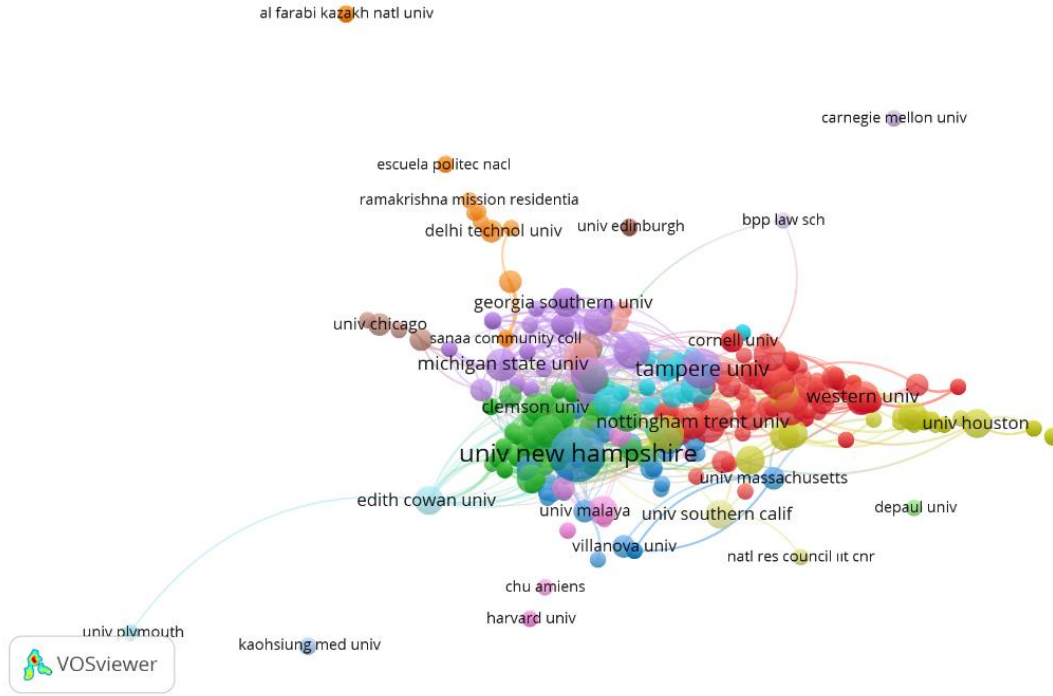
Grafik 3 incelendiğinde çevrimiçi taciz üzerine çalışma yapan Türkiye’den de araştırmacılar olduğu görülmektedir. Bu konuda Türkiye’den 6 araştırma makalesi yayımlanmış ve bu çalışmalara toplam 31 atıf yapılmıştır.

Grafik 4: Araştırmacıların En Çok Atıf Yapılan Çalışmalarına İlişkin Ağ Görselleştirmesi

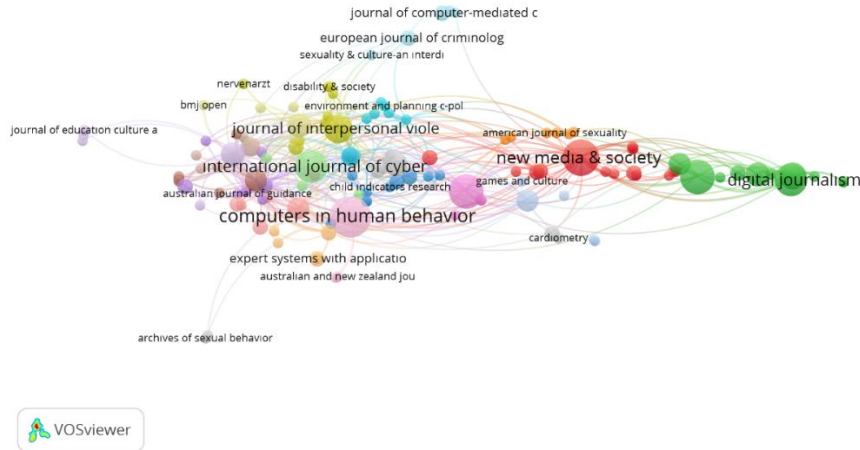
Grafik 4’te çevrimiçi taciz konusunda en çok atıf alan çalışmalar görülmektedir. Bu grafik aynı zamanda en fazla çalışmaya yayımlayan ülkelerdeki araştırmacılarla da bağlantılıdır. Grafik incelendiğinde O’keeffe ve Clarke-Pearson’ın (2011) “Clinical report-the impact of social media on children, adolescents, and families” isimli çalışması en çok atıf yapılan çalışma konumunda yer almaktadır. Bu çalışmaya Web of Science korelasyonunda toplam 833 atıf yapılmıştır. Çalışma sosyal medya ağlarının çocuklar tarafından kullanımı ve ailelerin bu konudaki bilinç düzeyi üzerine odaklanmıştır. Çocukların bu ağlarda maruz kalabileceği, depresyon, çevrimiçi taciz ve uygun olmayan içerikler gibi konularda ailelerin bilinç düzeyi konusu incelenmiştir.

Kowalski ve Limber’in (2007) “Electronic bullying among middle school students” isimli ortaokul öğrencileri arasında “elektronik” zorbalığı inceleyen çalışmalarına 706 atıf yapılmıştır. Bu çalışma da alanda önce çalışmalardan biri olması bakımından önem taşımaktadır. Daha yakın tarihli çalışmalara bakıldığında ise Massanari’nin (2017) “#Gamergate and the fapping: How Reddit’s algorithm, governance, and culture support toxic technocultures” isimli çalışmasına 408 atıf yapılmıştır. Massanari (2017) bu çalışmada, sosyal haber ve topluluk sitesi Reddit.com’un nasıl anti-feminist aktivizm merkezi hale gelmesi ve bu platformda yayılan çevrimiçi taciz içeriklerine odaklanmaktadır.

Grafik 5: En Fazla Çalışma Yayımlayan Üniversiteler

Grafik 5'te çevrimiçi taciz konusunda en fazla araştırma yapan üniversiteler görselleştirilmiştir. 301 araştırma makalesi 358 farklı üniversiteden araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Görselin odak noktasına bakıldığında Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan New Hampshire Üniversitesi'nin merkezde olduğu görülmektedir. Bu üniversite en çok araştırma makalesi yayımlayan ($n=11$) ve bu çalışmalarına en fazla atıf yapılan ($n=1691$) üniversitelerin başında gelmektedir. Üniversite bünyesinde yer alan Ybarra ve Mitchell'in (2004) "Youth engaging in online harassment: associations with caregiver-child relationships, Internet use, and personal characteristics" isimli çalışmaları, en fazla atıf alan ($n=368$) çalışmaların başında gelmektedir.

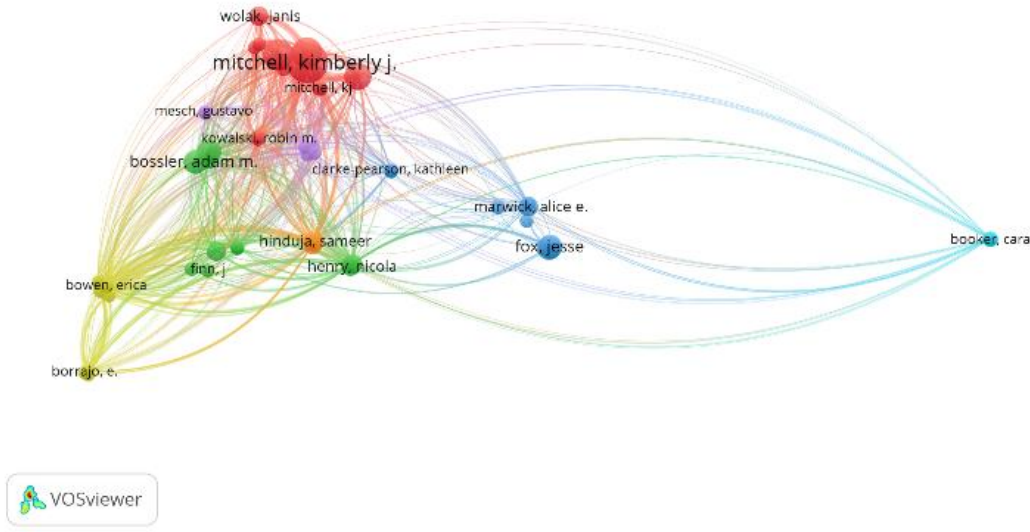
New Hampshire Üniversitesi'nden sonra en çok atıf yapılan üniversite ise yine Amerika Birleşik Devletleri'nde yer alan Clemson Üniversitesi'dir. Bu üniversitede çalışan araştırmacılar tarafından yayımlanan üç makaleye toplam 764 atıf yapılmıştır.

Grafik 6: En Çok Makale Yayımlayan Dergiler

Grafik 6'da çevrimiçi taciz konusunda en fazla araştırma makalesi yayımlayan dergilerin ağ görselleştirmesi yer almaktadır. Grafik incelendiğinde 301 çalışmanın 180 dergide yayımlandığı görülmektedir. Bu dergiler arasında en fazla ($n=14$) araştırma makalesi Computers in Human Behavior isimli dergi tarafından yayımlanmıştır. Dergide yayımlanan bu makalelere 379 atıf yapılmıştır.

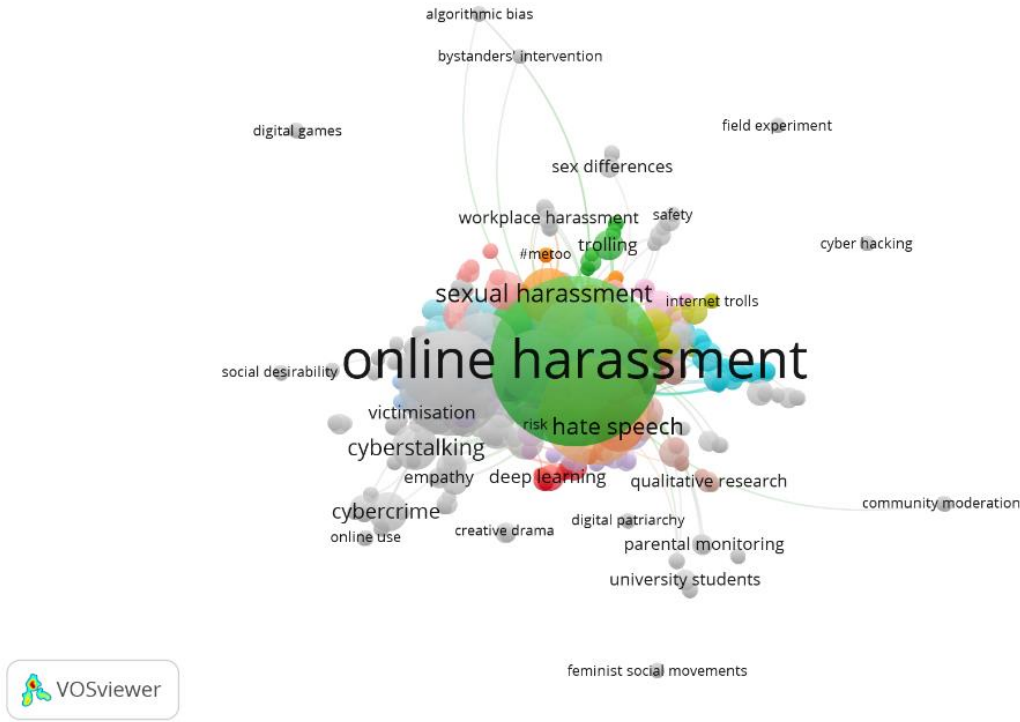
Bu dergiler arasında en fazla atıf ise Journal of Adolescent Health isimli derginin yayımlanmış olduğu 5 araştırma makalesine yapılmıştır. Bu araştırma makalelerine toplam 1664 atıf yapılmıştır. Pediatrics dergisinin 4 yayınına 1366 atıf yapılırken, iletişim alanında çalışmalar yayımlayan New Media & Society isimli dergide yer alan 11 çalışmaya ise toplam 774 atıf yapılmıştır.

Grafik 7: En Fazla Çalışmaya Yayımlayan Araştırmacılar

Grafik 7'de ise çevrimiçi taciz konusunda en fazla çalışma yayımlayan araştırmacılar yer almaktadır. Bu grafikte 301 araştırma makalesi 743 ortak yazar tarafından hazırlanmıştır. Bu çalışmalar arasında Kimbely J. Mitchell, 9 araştırma makalesi ile en fazla çalışmada bulunan yazar konumundadır. Bu çalışmalarına bugüne kadar Web of Science korelasyonunda toplam 1321 atıf yapılmıştır. İkinci sırada ise Michelle L. Ybarra yer almaktadır. Ybarra'nın yayınlamış olduğu 5 çalışmaya toplam 1075 atıf yapılmıştır.

Bu sınıflandırma içerisinde Gwenn Schurgin O'Keeffe ve Kathlen Clarke-Pearson dikkat çekmektedir. O'Keeffe ve Clarke-Pearson diğer araştırmacılara göre çevrimiçi taciz konusunda tek bir makale yayımlamış olmalarına rağmen bu çalışmalarına bugüne kadar toplam 833 atıf yapılmıştır. Daha önce de bahsedilen ve 2011 yılında yaptıkları çalışma alanın öncü çalışmaları arasında yer almaktadır.

Grafik 8: Çalışmalarda En Sık Kullanılan Ortak Kelimeler

Çevrimiçi taciz birçok farklı alanı ve disiplini içerisinde barındıran oldukça geniş kapsamlı bir alandır. Çevrimiçi tacizin doğasını anlayabilmek için birçok farklı disiplinde araştırma yürütülmüştür. Grafik 8’de incelenen 301 çalışmada geçen “ortak kelimelerin” ağ görselleştirilmesi yer almaktadır. İncelenen 301 çalışmada 859 ortak kelime kullanılmıştır. Grafikte yer alan daireler büyüdükçe kavramın kullanım sıklığı da artmaktadır.

Grafik incelendiğinde çalışmanın konusuna da uygun olarak “çevrimiçi taciz” kelimesi çalışmalar arasında en sık kullanılan ($n=124$) ortak kelimelerin başında gelmektedir. Çevrimiçi tacizden sonra ise “sosyal medya” ($n=49$), “siber zorbalık” ($n=48$) ve “cinsiyet” ($n=26$) kavramları en fazla kullanılan ortak kelimeler arasında yer almaktadır. Bu grafik sonucunda ortaya çıkan ve en az kullanılan dikkat çekici kavramlar arasında ise “ırkçılık”, “cinsel saldırı”, “haber”, “başa çıkma stratejileri”, “kültür”, “YouTube”, “cinselleştirme”, “dijital oyun” ve “spor medyası” kavramlarıdır. Bu kavramlar çalışmalar arasında en az ($n=1$) kullanılan dikkat çekici kavramlar arasında yer almaktadır. Araştırmacıların bu konular üzerinde daha az durduğu ve bu konulara eğilimin daha az olduğu görülmektedir.

5. Sonuç

Çevrimiçi alanlar anonim bir iletişim biçiminin doğmasına neden olmuştur. Çoğu durumda internette ve sosyal medya ağlarında gerçekleşen etkileşim, kullanıcıların “kiminle” etkileşime geçeceğine ilişkin onayı alınmadan gerçekleşmektedir (Ybarra ve Mitchell, 2004). Çevrimiçi ağlarda kişi veya gruplara yönelik yanlış, utanç verici veya düşmanca bilgileri kullanılabilir (O’Keeffe ve Clarke-Pearson, 2011). Bu ortamda meydana gelen bu davranış biçimleri zorbalık veya siber zorbalık olarak adlandırılırsa da çevrimiçi taciz daha kapsayıcı olduğu için bu kavram tercih edilmektedir (Wolak, Mitchell, and Finkelhor, 2007; Ybarra ve Mitchell, 2008; Jones vd., 2019).

Bu çalışmada “çevrimiçi taciz” anahtar kavramı kullanılarak Web of Science veri tabanında yer alan araştırma makaleleri incelenmiştir. Bibliyometrik yöntem aracılığıyla incelenen çalışmalar, çevrimiçi tacizin doğasını anlamak ve 22 yılda geçirdiği dönüşümleri, eğilimleri anlamak için oldukça elverişli ve titiz bir ortam yaratmıştır (Donthu, vd. 2021). Çevrimiçi taciz kavramı bu çalışma kapsamında çıkan

sonuçlarda da görüldüğü gibi (bakınız Grafik 1) 2016 yılından itibaren hız kazanmıştır. Çalışmaların bu yıllardan itibaren yoğunlaşması özellikle sosyal medya ağlarının yükselişi ve kullanıcı sayılarında yaşanan artışla birlikte (We Are Social, 2023) çevrimiçi taciz çalışmaları sosyal medya odaklı olarak incelenmeye başlanmıştır. Bunun yanı sıra sosyal medya ağlarının “iletişim” temel alanının ilgi alanına girmesi ve bu ağlarda aynı zamanda medya çalışanlarına yönelik çevrimiçi tacizin artması (Antunovic, 2019; Lewis, Zamith ve Coddington, 2020; Chen vd. 2020; Vera-Gray, 2017) çevrimiçi tacizle ilgili çalışmaların artmasına da yol açmıştır. Çalışmada elde edilen sonuçlarda da görüldüğü gibi (bakınız Grafik 2) çevrimiçi taciz konusu özellikle “iletişim” çalışmalarıyla birlikte yürütülmektedir. Çevrimiçi taciz konusunda özellikle iletişim alanında çalışmalar yürütecek olan araştırmacıların, bu konuda yapılan çalışmalara odaklanması ve en az incelenen konular üzerinden çalışmalarını gerçekleştirmesi gerektiğini göstermektedir.

Çevrimiçi taciz konusunda yoğun olarak araştırma yapan ülkelerin başında Amerika Birleşik Devletleri gelmektedir. Çalışmaların %45,18’i ($n=136$) bu ülkede çalışan araştırmacılar tarafından yayımlanmış olması ve bu çalışmalara toplam 6233 atıf yapılmış olması, ABD’nin çevrimiçi taciz araştırmaları konusunda önemli bir merkez haline geldiğini göstermektedir. Çevrimiçi taciz konusunda Türkiye’deki araştırmacılar ise sadece 6 çalışma yayımlamıştır. Bu çalışmalara ise toplam 31 atıf yapılmıştır. Burada dikkat çekici nokta ise özellikle “çevrimiçi taciz” kavramını Türkçe olarak tanıdığı zaman Google Scholar üzerinde herhangi bir çalışmaya rastlanmamış olmasıdır. Türkiye’de araştırmacılar, çevrimiçi taciz kavramından öte “siber zorbalık” kavramını kullanmayı tercih etmektedir. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda, bu çalışmanın bulguları ışığında Türkiye’deki araştırmacıların çevrimiçi tacizin doğasını anlamaya yönelik daha kapsamlı çalışmalar yapmaya yönlendirebilir.

Çevrimiçi taciz konusunda en fazla atıf alan çalışmaların başında O’keeffe ve Clarke-Pearson’ın (2011) “Clinical Report-The Impact of Social Media on Children, Adolescents, and Families” isimli çalışması gelmekte ve bu çalışmaya 833 atıf yapılmıştır. En fazla çalışma yapan üniversitelerin başında ABD’deki New Hampshire Üniversitesi gelmektedir. Bu üniversitede çevrimiçi taciz konusunda 11 çalışma yapılmış ve bu çalışmalara da 1691 atıf yapılmıştır. Bu alanda en fazla çalışma yayımlayan yazarların başında ise Kimbely J. Mitchell gelmektedir. Mitchell, çevrimiçi tacizle ilgili toplam 9 çalışma yayımlamış ve bu çalışmalarına 1321 atıf yapılmıştır. Bu da çevrimiçi taciz konusunu inceleyen araştırmacıların özellikle Mitchell’a dikkat ettiğini ve bundan sonra bu konuyu çalışacak araştırmacıların da Mitchell’ın çalışmalarına değinmesi gerektiğini göstermektedir.

Çevrimiçi taciz konusunda en fazla araştırma makalesi yayımlayan dergilerin başında Computers in Human Behavior ($n=14$) gelmektedir. En fazla atıf yapılan dergi ise Journal of Adolescent Health isimli dergidir ve bu dergide yayımlanan 5 araştırma makalesine 1664 atıf yapılmıştır. Pediatrics isimli dergideki 4 yayına 1366 atıf yapılmıştır. Çevrimiçi tacizin doğasını özellikle ergenler, aileler veya yetişkinler arasında nasıl gerçekleştiğini, sonuçlarının ne olduğu belirlemeye yönelik yapılacak olan çalışmalar bu dergilerde değerlendirilebilir. Bu dergiler dışında özellikle iletişim konusunda çalışmalar yayımlayan New Media & Society isimli dergide çevrimiçi tacizle ilgili 11 çalışma yayımlanmış ve bu çalışmalara 774 atıf yapılmıştır. Özellikle iletişim çalışmalarına odaklanan, internet ve sosyal medya ağlarında çevrimiçi tacizin doğasını çözümlenmeye odaklanan çalışmalar bu dergi kapsamında değerlendirilebilir.

Çevrimiçi taciz konusunu inceleyen 301 araştırma makalesinde en çok ve en az kullanılan ortak kelimelerin analizine bakıldığında, çevrimiçi taciz dışında sosyal medya, siber zorbalık ve cinsiyet kavramlarının sık olarak kullanılmıştır. Ancak burada dikkat çekici nokta olarak “ırkçılık”, “cinsel saldırı”, “haber”, “başa çıkma stratejileri”, “kültür”, “YouTube”, “cinselleştirme”, “dijital oyun” ve “spor medyası” kavramları az kullanılmıştır. Bu da bu konu başlıkları ile çevrimiçi taciz konusundaki araştırmaların eksikliğini göstermektedir. Bundan sonra yapılacak araştırmalar bu kavramlarının çevrimiçi taciz ile olan ilişkisine odaklanabilir.

Sonuç olarak bu çalışma 2000’li yılların başından itibaren literatürde kullanılmaya başlanan çevrimiçi taciz kavramının geçirdiği yol haritasını ortaya koyabilmek için bibliyometrik yöntemle incelenmiştir. Bu çalışma, bundan sonra yapılacak çevrimiçi tacizle ilgili araştırmalara yol göstermekte, bundan önce yapılan çalışmaların odak noktalarını ve odaklanması gereken temel noktaları ortaya koymaktadır. Çevrimiçi

taciz çalışmalarına genel ve nesnel bir bakış açısı sağlayan bu çalışma, özellikle araştırmacılar tarafından en az ve en fazla kullanılan ortak kelimeleri ortaya koyması ve bundan sonra yapılacak çalışmalara yol göstermesi bakımından önem taşımaktadır.

Finansman/ Grant Support

Yazar(lar) bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

The author(s) declared that this study has received no financial support.

Çıkar Çatışması/ Conflict of Interest

Yazar(lar) çıkar çatışması bildirmemiştir.

The authors have no conflict of interest to declare.

Yazarların Katkıları/Authors Contributions

Çalışmanın Tasarlanması: Yazar-1 (%50), Yazar-2 (%50)

Conceiving the Study: Author-1 (%50), Author-2 (%50)

Veri Toplanması: Yazar-1 (%50), Yazar-2 (%50)

Data Collection: Author-1 (%50), Author-2 (%50)

Veri Analizi: Yazar-1 (%50), Yazar-2 (%50)

Data Analysis: A Author-1 (%50), Author-2 (%50)

Makalenin Yazımı: Yazar-1 (%50), Yazar-2 (%50)

Writing Up: Author-1 (%50), Author-2 (%50)

Makale Gönderimi ve Revizyonu: Yazar-1 (%50), Yazar-2 (%50)

Submission and Revision: Author-1 (%50), Author-2 (%50)

Açık Erişim Lisansı/ Open Access License

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY NC).

Bu makale, Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı (CC BY NC) ile lisanslanmıştır.

Kaynaklar

Adams, C. (2018), They Go for Gender First, *Journalism Practice*, 12(7), s. 850–869.

Alismaiel, O. A. (2023), Digital Media Used in Education: The Influence on Cyberbullying Behaviors among Youth Students, *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(2), s.1-19.

Andreasen, M. B. (2020), Feminist/Activist Responses to Online Abuse, *The International Encyclopedia of Gender, Media, and Communication*, s.1-8.

Antunovic, D. (2019), We Wouldn't Say it to Their Faces: Online Harassment, Women Sports Journalists, and Feminism, *Feminist Media Studies*, 19(3), s.428-442.

Baloğlu, E. (2022), Siyasal İletişimde Instagram Kullanımı, (Ed.: Y. Demir), *Siyasal İletişim Çalışmaları*, s.207-230, Konya: Tablet Kitabevi.

Barak, A. (2005), Sexual Harassment on the Internet, *Social Science Computer Review*, 23(1), s.77-92.

Bjork, S., Offer, A. ve Söderberg, G. (2014), Time Series Citation Data: The Nobel Prize in Economics, *Scientometrics*, 98(1), s.185–196.

Celuch, M., Latikka, R., Oksa, R. ve Oksanen, A. (2023), Online Harassment and Hate Among Media Professionals: Reactions to One's Own and Others' Victimization, *Journalism & Mass Communication Quarterly*, s.1-27.

Chang, F. C., Chiu, C. H., Chen, P. H., Chiang, J. T., Miao, N. F., Chuang, H. Y. ... ve Tseng, C. C. (2022), Smartphone Addiction and Victimization Predicts Sleep Problems and Depression Among Children, *Journal of Pediatric Nursing*, 64, s.24-31.

Chen, G. M., Pain, P., Chen, V. Y., Mekelburg, M., Springer, N. ve Troger, F. (2020), 'You Really Have to Have a Thick Skin': A Cross-Cultural Perspective on How Online Harassment Influences Female Journalists, *Journalism*, 21(7), s.877-895.

Citron, D. K. (2014), *Hate Crimes in Cyberspace*, Cambridge: Harvard University Press.

- Claesson, A. (2022), "I Really Wanted Them to Have My Back, but They Didn't" –Structural Barriers to Addressing Gendered Online Violence against Journalists, *Digital Journalism*, s.1-20.
- Clark, M. ve Grech, A. (2017), *Journalists Under Pressure: Unwarranted Interference, Fear and Self-Censorship in Europe*. Paris: Council of Europe.
- Demir, Y. ve Ayhan, B. (2022), Being a Female Sports Journalist on Twitter: Online Harassment, Sexualization, and Hegemony, *International Journal of Sport Communication*, 15(3), s.207-217.
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N. ve Lim, W. M. (2021), How to Conduct a Bibliometric Analysis: An Overview and Guidelines, *Journal of Business Research*, 133, s.285-296.
- Döring, N. (2000), Feminist Views of Cybersex: Victimization, Liberation, and Empowerment, *CyberPsychology & Behavior*, 3(5), s.863-884.
- Ellegaard, O., ve Wallin, J. A. (2015), The Bibliometric Analysis of Scholarly Production: How Great is the Impact? *Scientometrics*, 105, s.1809-1831.
- Ferrier, M. ve Garud-Patkar N. (2018), TrollBusters: Fighting Online Harassment of Women Journalists (Eds.: J. R. Vickery ve T. Everbach), *Mediating Misogyny: Gender, Technology, and Harassment*, s.311-332. Cham, Switzerland: Springer.
- Finn, J. (2004), A Survey of Online Harassment at a University Campus, *Journal of Interpersonal Violence*, 19(4), s.468-483.
- Godin B. (2006), On the Origins of Bibliometrics. *Scientometrics*, 68(1), 109-133.
- Gong, R., Xue, J., Zhao, L., Zolotova, O., Ji, X. ve Xu, Y. (2019), A Bibliometric Analysis of Green Supply Chain Management Based on the Web of Science (WOS) Platform, *Sustainability*, 11(12), s.1-18.
- Harlow, S., Wallace, R. ve Cueva Chacón, L. (2022), Digital (In) Security in Latin America: The Dimensions of Social Media Violence against the Press and Journalists' Coping Strategies, *Digital Journalism*, s.1-19.
- Henrichsen, J. R. ve Shelton, M. (2022), Expanding the Analytical Boundaries of Mob Censorship: How Technology and Infrastructure Enable Novel Threats to Journalists and Strategies for Mitigation, *Digital Journalism*, s.1-20.
- Holton, A. E., Belair-Gagnon, V., Bossio, D. ve Molyneux, L. (2021), "Not Their Fault, but Their Problem": Organizational Responses to the Online Harassment of Journalists, *Journalism Practice*, 15, s.1-16.
- Jane, E. A. (2020), Online Abuse and Harassment, *The International Encyclopedia of Gender, Media, and Communication*, s.1-16.
- Jones, C., Trott, V. ve Wright, S. (2019), Sluts and Soyboys: MGTOW and the Production of Misogynistic Online Harrasment, *New Media & Society*, 22(10), s.1-19.
- Jones, L. M., Mitchell, K. J. ve Finkelhor, D. (2013), Online Harassment in Context: Trends from Three Youth Internet Safety Surveys (2000, 2005, 2010), *Psychology of Violence*, 3(1), s.53-69.
- Koirala, S. (2020), Female Journalists' Experience of Online Harassment: A Case Study of Nepal, *Media and Communication*, 8(1), s.47-56.
- Kowalski, R. M. ve Limber, S. P. (2007), Electronic Bullying Among Middle School Students, *Journal of Adolescent Health*, 41(6), s. 22-S30.
- Lewis, S. C., Zamith, R. ve Coddington, M. (2020), Online Harassment and its Implications for the Journalist-Audience Relationship, *Digital Journalism*, 8(8), s.1047-1067.

- Malcorps, S., Libert, M. ve Le Cam, F. (2022), A Matter of Organisational Silence: Media Managers Struggling to Make Sense of the Online Harassment of Journalists as a Collective Issue in Journalism, *Digital Journalism*, s.1-18.
- Martínez-López, F. J., Merigó, J. M., Valenzuela-Fernández, L. ve Nicolás, C. (2018), Fifty Years of the European Journal of Marketing: A Bibliometric Analysis, *European Journal of Marketing*, 52(1/2), s.439-468.
- Massanari, A. (2017), #Gamergate and The Fapping: How Reddit's Algorithm, Governance, and Culture Support Toxic Technocultures, *New Media & Society*, 19(3), s.329-346.
- Merigó, J. M. ve Yang J. B. (2017), A Bibliometric Analysis of Operations Research and Management Science, *Omega*, 73, s.37-48.
- Miller, K. C. ve S. C. Lewis. (2020), Journalists, Harassment, and Emotional Labor: The Case of Women in On-Air Roles at US Local Television Stations, *Journalism*, 23(1), s.1-19.
- Nadim, M. ve Fladmoe, A. (2019), Silencing Women? Gender and Online Harassment, *Social Science Computer Review*, 20(10), s.1-14.
- Nick, E. A., Cole, D. A., Cho, S. J., Smith, D. K., Carter, T. G. ve Zelkowitz, R. L. (2018), The Online Social Support Scale: Measure Development and Validation, *Psychological Assessment; Arlington*, 30(9), s.1127-1143.
- O'Keeffe, G. S. ve Clarke-Pearson, K. (2011), The Impact of Social Media on Children, Adolescents, and Families, *Pediatrics* 127(4), s.800-804.
- Panievsky, A. (2022), Strategic Rituals of Loyalty: When Israeli Journalists Face Digital Hate, *Digital Journalism*, s.1-22.
- Salter, M. (2018), From Geek Masculinity to Gamergate: The Technological Rationality of Online Abuse, *Crime, Media, Culture*, 14(2), s. 247-264.
- Sánchez, A. D., Del Río, M. D. L. C. ve García, J. Á. (2017), Bibliometric Analysis of Publications on Wine Tourism in the Databases Scopus and WoS, *European Research on Management and Business Economics*, 23(1), s.8-15.
- Sarkar, A., Wang, H., Rahman, A., Memon, W. H. ve Qian, L. (2022), A Bibliometric Analysis of Sustainable Agriculture: Based on the Web of Science (WOS) Platform, *Environmental Science and Pollution Research*, 29(26), s.38928-38949.
- Sengupta, A. ve Chaudhuri, A. (2011), Are Social Networking Sites a Source of Online Harassment for Teens? Evidence from Survey Data, *Children and Youth Services Review*, 33(2), s.284-290.
- Tokunaga, R. S. (2010), Following You Home from School: A Critical Review and Synthesis of Research on Cyberbullying Victimization, *Computers in Human Behavior*, 26(3), s.277-287.
- Tong, S. T., Stoycheff, E. ve Mitra, R. (2022), Racism and Resilience of Pandemic Proportions: Online Harassment of Asian Americans During COVID-19, *Journal of Applied Communication Research*, s.1-18.
- Valkenburg, P. M. ve Peter, J. (2011), Online Communication Among Adolescents: An Integrated Model of its Attraction, Opportunities, and Risk, *Journal of Adolescent Health*, 48(2), s.121-127.
- Van Eck, N. J. ve Waltman, L. (2010), Software Survey: VOSviewer, a Computer Program for Bibliometric Mapping, *Scientometrics*, 84(2), s.523-538.
- Van Eck, N. J. ve Waltman, L. (2011a), Text Mining and Visualization Using VOSviewer, arXiv preprint arXiv:1109.2058.
- Van Eck, N. J. ve Waltman, L. (2011b), VOSviewer Manual, *Manual for VOSviewer Version 1.0*, s.1-10.

- Van Eck, N. J. ve Waltman, L. (2017), Citation-Based Clustering of Publications Using CitNetExplorer and VOSviewer, *Scientometrics*, 111, s.1053-1070.
- Vera-Gray, F. (2017), Talk About a Cunt with Too Much Idle Time": Trolling Feminist Research, *Feminist Review*, 115(1), s.61-78.
- Vidgen, B., Margetts, H. ve Harris, A. (2019), How Much Online Abuse is There, *Alan Turing Institute, Public Policy Programme Hate Speech: Measures and Counter Measures*, s.1-54.
- Vogels, E. A. (2021), The State of Online Harassment, *Pew Research Center*, s.1-54.
- Waisbord, S. (2020), Mob Censorship: Online Harassment of US Journalists in Times of Digital Hate and Populism, *Digital Journalism*, 8(8), s.1030-1046.
- Waisbord, S. (2022), Can Journalists Be Safe in a Violent World? *Journalism Practice*, 16(9), s.1948-1954.
- We Are Social (2023), *The Changing World of Digital in 2023*, <https://wearesocial.com/uk/blog/2023/01/the-changing-world-of-digital-in-2023/>, (Erişim Tarihi: 04.03.2023).
- Web of Science (2023), *Help Center*, <https://mjl.clarivate.com/help-center>, (Erişim Tarihi: 10.03.2023).
- Williams, J. C., Nunes, D. ve Tankeh, L. (2023), COVID-19 Racism and the Perpetual Foreigner Narrative: The Impacts on Asian American Students, *Race Ethnicity and Education*, 26(2), s.129-146.
- Wolak, J., Mitchell, K. J. ve Finkelhor, D. (2007), Does Online Harassment Constitute Bullying? An Exploration of Online Harassment by Known Peers and Online-Only Contacts, *Journal of Adolescent Health* 41(6), s.51-58.
- Ybarra, M. L., Diener-West, M. ve Leaf, P. J. (2007), Examining the Overlap in Internet Harassment and School Bullying: Implications for School Intervention. *Journal of Adolescent Health*, 41(6), s.42-50.
- Ybarra, M. L. ve Mitchell, K. J. (2004), Youth Engaging in Online Harassment: Associations with Caregiver-Child Relationships, Internet Use, and Personal Characteristics, *Journal of Adolescence*, 27(3), s.319-336.
- Ybarra, M. L. ve Mitchell, K. J. (2008), How Risky are Social Networking Sites? A Comparison of Places Online Where Youth Sexual Solicitation and Harassment Occurs, *Pediatrics*, 121(2), s.350-357.